

– Vi må prioritere de tiltakene vi vet gir et godt skolemiljø

Elevundersøkelsen for 2023 viser en stor økning i hvor mange elever som opplever at de blir mobbet. Det er også færre elever som er motiverte for å gå på skolen. Samtidig sier over 8 av 10 at de trives godt på skolen.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 29.01.2024

[Se tallene fra Elevundersøkelsen i vår statistikkbank](#)

[Se Udirs analyse av tallene](#)

I Elevundersøkelsen får elever si sin mening om forhold som er viktige for å lære og trives på skolen. I tillegg til at mobbetallene stiger er det en negativ utvikling i elevenes motivasjon, trivsel og medvirkning.

– Alle barn har rett til å ha det trygt og godt på skolen, og det er alvorlig når så mange ikke har det. Vi må prioritere de tiltakene vi vet gir et godt skolemiljø, og Udir har virkemidler for å støtte kommuner og skoler i dette arbeidet, sier Morten Rosenkvist, direktør i Utdanningsdirektoratet.

Det er en klart større andel av elevene på alle trinn som opplever at de blir mobbet sammenlignet med 2022. 13 prosent av elevene på 7. trinn og 11 prosent av elevene på 10. trinn svarer at de blir mobbet. På 5. trinn er tallet hele 15,5 prosent. Elevenes svar omfatter mobbing fra andre elever på skolen, voksne på skolen og digital mobbing.

Mobbing er mest utbredt blant de yngste. På 1. trinn på videregående skole er det seks prosent som oppgir at de blir mobbet.

– Det er positivt at færre opplever mobbing når de kommer på videregående. Samtidig er sakene ofte mer

komplekse hos de eldre elevene. Det er like viktig å jobbe godt med skolemiljøet på videregående som i grunnskolen, sier Rosenkvist.

Motivasjon og trivsel faller også

Samtidig som mobbetallene stiger, synker elevenes motivasjon og trivsel. Det er i tråd med funn fra andre undersøkelser, og det ser ut til å være en trend vi ser i flere land.

– Vi må vite mer om hvorfor motivasjonen synker. Det skjer store og raske samfunnsendringer og vi må ha en skole som klarer å følge med i utviklingen. Samtidig bør skolen kunne være en motkraft i en digital tid der alt går raskt og det er vanskelig å konsentrere seg over tid, sier Rosenkvist.

Elevenes motivasjon er lavest på 10. trinn, men det har vært størst nedgang i motivasjonen på 7. trinn. Motivasjonen har vært synkende siden 2019 på 7. trinn og siden 2020 på 10. trinn.

Elevene på vg1 har de siste årene skåret høyere på motivasjon enn elever på 7. og 10. trinn, men forskjellen i år er lavere etter at nivået faller med to snittpoeng sammenlignet med fjoråret.

Det er også færre elever som er «litt» eller «helt enig» i at de gleder seg til å gå på skolen. 52 prosent gleder seg på 7. trinn og 42 prosent på 10. trinn og 59 prosent på 1. trinn på videregående.

Elevene på 1. trinn på videregående er mer interessert i å lære enn elevene på grunnskolen. 67 prosent på 1. trinn svarer at de er interessert i å lære i mange eller de aller fleste fag. Det er en nedgang på fire prosentpoeng fra 2022. Elevene på yrkesfaglige utdanningsprogram er mer interessert i å lære enn elever på studieforberevende.

Vet hva som virker

De aller fleste elevene på 7. og 10. trinn svarer at de har et godt læringsmiljø, at de får støtte hjemmefra og fra lærerne, og opplever faglig utfordring og mestring.

Nesten 9 av 10 elever i første trinn på videregående og flere enn 8 av 10 elever på både 7. og 10. trinn sier at de trives godt eller svært godt på skolen.

– Det er mange ting vi vet virker i arbeidet med et trygt og godt skolemiljø, og det er mange kommuner og skoler som vi vet jobber godt med dette. God klasseledelse, systematisk arbeid over tid, voksne som er til stede og bryr seg, og godt samarbeid mellom hjem og skole, er blant det vi ser virker, påpeker Rosenkvist.

Forskningen viser at de skolene som jobber godt med skolemiljøet legger stor vekt på elevmedvirkning og å bygge et godt miljø og et fellesskap, både i klassene og på skolen.

Det har vist seg å ha god effekt å bygge et lag rundt og med elevene, og å jobbe kontinuerlig med å bygge relasjoner. Det er også forbundet med bedre skoleferdigheter og bedre psykisk helse.

Udir har støtteressurser i form av kompetansepakker og videreutdanning til skoleledere. De digitale støtteressursene kan brukes både av den enkelte lærer, men aller helst av hele kollegiet ved en skole.

Skal utarbeide nasjonale råd

– Vi ser at det er behov for å gjøre våre støtteressurser for å arbeide med barnehage- og skolemiljø bedre kjent og at vi kommer med enda tydeligere råd for å støtte skolene og kommunene i dette arbeidet. Det er vi nå i gang med, sier Morten Rosenkvist.

Udir har nylig sendt en anbefaling til Kunnskapsdepartementet for å styrke arbeidet med barnehage- og skolemiljø. Forslaget innebærer blant annet å gi nasjonale råd, prøve ut ressursteam som jobber sammen for å styrke skolemiljøet, og å gi statsforvalterne en tydeligere rolle i å støtte kommunene i deres arbeid.

– Statsforvalterne rapporterer om at de får stadig flere meldinger fra foreldre, eller elevene selv som ikke har det trygt og godt på skolen. Det er med andre ord samme trend som vi ser i Elevundersøkelsen. Det er en av flere grunner til at det er viktig å styrke samarbeidet med statsforvalterne, sier Rosenkvist.

I løpet av 2024 og 2025 kommer det flere rapporter som vil gi mer informasjon om hva som er viktig for elevenes trivsel og motivasjon i skolen, og hva som er mulige årsaker til den negative utviklingen. Forskere skal også se på hvordan skolene jobber med skolemiljøet, og hva som kan bidra til å skape et inkluderende, trygt og godt miljø der elevene trives.

Elevundersøkelsen

Alle skolene i Norge gjennomfører elevundersøkelsen på 7. og 10. trinn og første trinn på videregående. Det er frivillig å gjennomføre undersøkelsen på andre trinn, fra og med 5. klasse. Undersøkelsen gir lærere, skoleledere og skoleeiere informasjon om hvordan elevene opplever skolehverdagen, slik at skolen kan følge opp med rette tiltak.

Oversikt over resultatene til alle grunnskolene finner du på [Udires statistiksider](#). For noen skoler er tallene skjult. Dette er i hovedsak små skoler, der opplysningene må skjules av hensyn til elevenes personvern.

Undersøkelsen ble gjennomført i november 2023. Nesten 450 000 elever svarte, det tilsvarer 85 prosent.